

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1454

Vragen van het lid **Bontenbal** (CDA) aan de Minister voor Klimaat en Energie over *congestiemanagement op het elektriciteitsnet* (ingezonden 13 maart 2024).

Antwoord van Minister **Jetten** (Klimaat en Energie) (ontvangen 9 april 2024).

Vraag 1

Bent u het eens met de volgende opmerking van de Autoriteit Consument & Markt (ACM): «marktpartijen die hun eigen regelbaar vermogen meenemen, moeten van netbeheerders de mogelijkheid krijgen om een vast transportrecht (in combinatie met congestiemanagementdiensten) te contracteren, totdat de financiële- of technische grens bereikt is»?¹

Antwoord 1

Het is in de eerste plaats aan de ACM om wet- en regelgeving te interpreteren en toe te passen. Na navraag bij de ACM kan ik concluderen dat dit juist is, met een kleine aanvulling. Een netbeheerder mag een aanbod voor de levering van congestiemanagementdiensten weigeren als de gevraagde vergoeding hoger is dan in het economisch verkeer gebruikelijk. Daarmee wordt voorkomen dat de kosten voor deze vergoedingen buitensporig hoog worden. Deze kosten worden uiteindelijk via de nettarieven opgebracht door alle aangeslotenen.

Vraag 2

In hoeverre wordt deze stelregel in de praktijk door de netbeheerders opgevolgd? Hoe vaak is er bij het afwijzen van een aansluitingsverzoek (in combinatie met congestiediensten) inderdaad sprake van het bereiken van de financiële- of technische grens en hoe vaak liggen er andere redenen ten grondslag aan een weigering?

Antwoord 2

Aansluitverzoeken worden niet afgewezen. Er geldt altijd recht op een aansluiting, ook in congestiesituaties. Voor verzoeken om (extra) transportcapaciteit zijn er wachtlijsten voor grootverbruikers. Daarbij geldt dat marktpartijen die eigen regelbaar vermogen meenemen, recht hebben op transportca-

¹ ACM, 25 september 2023, «Evaluatie congestiemanagement», (<https://www.acm.nl/system/files/documents/Evaluatiedocument%20congestiemanagement.pdf>)

paciteit indien gecombineerd met congestiemanagementdiensten, onder de voorwaarden zoals toegelicht in antwoord 1. Voor invoeding is de technische of financiële grens in de meeste congestiegebieden nog niet bereikt en liggen er dus andere redenen aan een weigering van transportcapaciteit ten grondslag. Voor afname is het probleem niet de financiële grens maar de technische grens, hoeveel flexibel vermogen beschikbaar is. Er is dan weinig vermogen dat kan worden gereduceerd of afgeschakeld. Netbeheerders doen momenteel veel moeite om congestiediensten te contracteren, zowel voor invoedingscongestie als afnamecongestie. Dit lukt echter slechts beperkt. Dat komt doordat er weinig tot geen aanbod voor de levering van congestiediensten wordt gedaan door aangeslotenen, doordat aangeslotenen geen regelbaar vermogen hebben (zij kunnen hun productie of verbruik niet gemakkelijk aanpassen) of doordat zij een te hoge vergoeding voor congestiediensten vragen. Daarnaast is een probleem dat bilaterale onderhandelingen met alle bedrijven in de wachtrij over de vergoedingen en voorwaarden voor congestiediensten veel tijd kosten. Om op grote schaal congestiemanagement in te zetten, is standaardisatie van de contracten en vergoedingen voor congestiediensten daarom van groot belang.

Vraag 3

Is het juist dat het toepassen van marktgebaseerd congestiemanagement aangeslotenen zelf kunnen aangeven hoe hoog de vergoeding voor deelname aan congestiemanagement moet zijn en dat netbeheerders biedingen alleen kunnen weigeren als zij duidelijk kunnen maken dat de gevraagde vergoedingen onacceptabel hoog zijn?

Antwoord 3

Ja, dat is juist. Zie ook het antwoord op vraag 1. Het uitgangspunt van congestiemanagement is dat de vergoedingen marktgebaseerd worden bepaald en dus begrensd worden door wat in het economisch verkeer gebruikelijk is. De netbeheerder kan een zogenoemde «deelnameplicht» afroepen in congestiegebieden om partijen te dwingen een marktgebaseerd aanbod te doen. Dit zal er in de praktijk ook toe leiden dat eerder duidelijk wordt welke prijzen voor congestiediensten kunnen worden gezien als «in het economisch verkeer gebruikelijk».

Vraag 4

Kunt u uitleggen hoe dit in de praktijk in zijn werk gaat? Welke redenen kan een netbeheerder aanvoeren om een bod van een aangeslotene voor het leveren van congestiediensten te weigeren en welke onderbouwing is daarbij nodig? In hoeverre en op welke wijze ziet de ACM hierop toe?

Antwoord 4

Het is aan de netbeheerder om een weigering te onderbouwen. De ACM volgt de netbeheerders nauwlettend en gaat bij signalen met netbeheerders in gesprek. Als de aanvrager het niet met de onderbouwing eens is, dan is het mogelijk om een geschil in te dienen of de stap naar de rechter te zetten. De ACM benadrukt ook dat het belangrijk is dat de deelnameplicht voor congestiemanagement door netbeheerders wordt ingezet. De deelnameplicht houdt in dat aangeslotenen met een aansluiting groter dan 1 MW moeten aangeven welk deel van het vermogen regelbaar is en dat zij dit regelbare vermogen bij de netbeheerder moeten aanbieden voor congestiemanagement. Zo'n deelnameplicht zorgt ervoor dat niet alleen partijen in de wachtrij een aanbod voor de levering van congestiediensten doen, maar ook de bestaande aangeslotenen. Daardoor ontstaat een biedladder voor congestiediensten in een congestiegebied. Die informatie kan worden gebruikt om te bepalen of een gevraagde vergoeding marktconform is. Doordat ook reeds aangeslotenen verplicht worden een aanbod te doen, ontstaat er mogelijk ruimte voor aanvragen op de wachtlijst.

Vraag 5

Kunt u uitleggen waarom ook bij opslag en productie de situatie optreedt dat de aangeslotene en de netbeheerder het niet eens worden over de hoogte van de vergoeding voor het leveren van congestiediensten? Wordt er in de praktijk door ontwikkelaars een veel hogere vergoeding gevraagd of zijn er

andere redenen waarom er toch geen overeenstemming kan worden bereikt over de hoogte van de vergoeding voor congestiemanagement?

Antwoord 5

Discussie over de prijs is de belangrijkste reden. Daarnaast blijkt in de praktijk dat de financiering van projecten in het geding komt door een gebrek aan standaardisatie van congestiediensten. Financiers moeten namelijk ook per individueel project de bilateraal onderhandelde contracten en vergoedingen voor congestiediensten beoordelen. Daarom juich ik het toe dat Energie Samen en Holland Solar met netbeheerders afspraken hebben gemaakt voor een standaard prijsformule. Deze afspraken zijn onlangs – op 21 maart 2024 – door de ACM goedgekeurd.² Energie Samen en Holland Solar zijn voornemens om gezamenlijk te communiceren dat deze standaard prijsformule leidt tot een redelijke vergoeding van de ten gevolge van netcongestie gemiste productievolumes. Ook de risico's voor de initiatiefnemer en zijn financiers worden zo beter hanteerbaar, zodat ook belemmeringen op dit vlak weggenomen kunnen worden.

Vraag 6

Kunt u tevens verduidelijken waarom de hoogte van de vergoeding voor het leveren van congestiediensten in de periode van meer dan tien jaar dat congestiemanagement wordt toegepast eerder niet of nauwelijks tot discussie leidde, maar nu wel?

Antwoord 6

De aard en omvang van de congestieproblematiek is nu anders dan in de afgelopen 10 jaar. In de afgelopen 10 jaar kwam congestie met name voor bij te veel invoeding, waardoor overbelasting van het hoogspanningsnet dreigde. De omvang van de congestie was relatief beperkt. Bovendien was het redelijk eenvoudig om congestiemanagement toe te passen omdat er veel regelbaar (gasgestookt) vermogen aanwezig was, bijvoorbeeld van tuinders met WKK-installaties of gascentrales.

De situatie nu is dat er in het overgrote deel van Nederland congestie is. Dat zorgt ervoor dat:

- naast TenneT ook regionale netbeheerders congestiediensten contracteren en activeren;
- er naast invoedingscongestie ook afnamecongestie is;
- andere categorieën aangeslotenen gevraagd wordt om congestiediensten te leveren, van wie energie geen onderdeel is van hun *core business*, of die minder flexibel kunnen afnemen of produceren; en
- congestiemanagement op grote schaal moet worden toegepast, waardoor er minder ruimte is voor maatwerk.

Vraag 7

Klopt het dat er ook door Energie-Nederland een voorstel is gedaan voor een standaardregeling voor deelname aan congestiemanagement, maar dat dit voorstel is afgewezen door de netbeheerders? Kunt u aangeven wat het verschil was tussen dit voorstel en de afspraak over standaardregels die de netbeheerders hebben gemaakt met Energie Samen en Holland Solar en waarom er uiteindelijk niet is gekozen voor deze alternatieve variant?

Antwoord 7

Ja dat klopt. Dit voorstel is afgewezen door de netbeheerders, omdat met het voorstel van Energie-Nederland alsnog bilaterale onderhandelingen met elke partij in de wachtrij nodig zijn. Daarmee gaat een groot voordeel van de standaard prijsformule verloren, namelijk dat geen onderhandeling meer nodig is waardoor op korte termijn op veel grotere schaal congestiemanagement kan worden toegepast en er veel sneller duidelijkheid ontstaat voor veel meer partijen die nu nog in de wachtrij staan. Het wegnemen van de noodzaak voor uitgebreide onderhandelingen door een vaste opslag, boven op de gedeelde inkomsten van de producenten, was de sleutel tot deze versnelling. Netbeheerders zullen waarschijnlijk aan een groot aantal partijen

² Zie <https://www.acm.nl/nl/publicaties/acm-netbeheerders-kunnen-experimenteren-met-standaardcontracten-voor-wind-en-zonneparken>

die (bovenaan) op de wachtlijsten staan een aanbod doen op basis van de standaardcondities die met Holland Solar, EnergieSamen, NVDE en anderen overeengekomen zijn. Partijen die andere voorwaarden met de netbeheerder willen bespreken kunnen dit nog steeds doen.

Vraag 8

Deelt u de mening dat er weliswaar een veelheid aan websites, webinars, seminars en campagnes bestaan over congestiemanagement, maar dat eenvoudige en eenduidige informatie nog steeds moeilijk te vinden is voor partijen die te maken krijgen met netcongestie? Welke maatregelen worden er genomen om ervoor te zorgen dat bedrijven eenvoudige en eenduidige informatie krijgen over de contracten en voorwaarden voor deelname aan congestiemanagement?

Antwoord 8

De informatievoorziening voor ondernemers die te maken krijgen met netcongestie, waaronder de kansen en mogelijkheden die congestiemanagement biedt, is inderdaad nog te zeer versnipperd. Binnen het Landelijk Actieprogramma Netcongestie werken alle partners aan een gezamenlijke communicatie-aanpak om informatie gericht te delen. Onderdeel daarvan is de inrichting van een webpagina waar elke ondernemer of organisatie die tegen de beperkingen van het elektriciteitsnet aanloopt en op zoek is naar oplossingen, terecht kan. Het streven is om deze pagina voor deze zomer online te hebben.